

Bilag: Status på sundhedspolitik 2015-2018

Indhold

Indledning.....	2
Pejlemærker i Sundhedspolitikken 2015 - 2018.....	3
Sunde rammer	3
Hvordan er der arbejdet med Sunde rammer fra 2015 til nu?	3
Lighed i sundhed.....	5
Hvordan er der arbejdet med Lighed i sundhed fra 2015 til nu?	5
Mental sundhed	7
Hvordan er der arbejdet med mental sundhed fra 2015 til nu?	7
Sundhed - i fællesskab.....	8
Hvordan er der arbejdet med sundhed i fællesskab fra 2015 til nu?.....	8
Status på Sundhedsstyrelsens Forebyggelsespakker	11
Forebyggelsespakken Alkohol	12
Forebyggelsespakken Tobak.....	13
Forebyggelsespakken Mad og måltider.....	14
Forebyggelsespakken Mental sundhed.....	14
Forebyggelsespakken Fysisk aktivitet.....	17

Indledning

Byrådet vedtog i januar 2015 den tredje sundhedspolitik i Aalborg Kommune. Sundhedspolitikken 2015-2018 står på skuldrene af de tidligere politikker, men hæver ambitionerne for arbejdet med sundhed i hele kommunen. Ambitionen hæves bl.a. ved, at det er målsætningen, at kommunen skal implementere anbefalingerne på grundniveau fra fem af Sundhedsstyrelsens Forebyggelsespakker. Dette er et vidtgående og ambitiøst mål, som illustreres ved, at der er 72 anbefalinger på grundniveau i de fem forebyggelsespakker, som i forvaltningerne bliver til 169 sundhedsindsatser. Derudover er der fire pejlemærker i sundhedspolitikken, som er de områder, som forvaltningerne i særlig grad fokuserer på i politikperioden ud over forebyggelsespakkernes anbefalinger.

Der er stor sammenhæng mellem de foregående sundhedspolitikker, de fire pejlemærker i Sundhedspolitikken 2015-2018 og anbefalingerne i forebyggelsespakkerne. Det betyder, at nogle anbefalinger fra forebyggelsespakkerne allerede var implementeret i en eller flere forvaltninger ved politikkens vedtagelse. Dog har der ikke tidligere været en systematik i forhold til at få anbefalingerne fuldt implementeret i hele forvaltningen og i alle relevante forvaltninger.

De fire pejlemærker i sundhedspolitik 2015-2018 og de fem forebyggelsespakker er:

Pejlemærker

- Sunde rammer
- Lighed i sundhed
- Mental Sundhed
- Sundhed i fællesskab

Forebyggelsespakker

- Alkohol
- Tobak
- Fysisk aktivitet
- Mad og måltider
- Mental sundhed

Dette bilag indeholder en status på forvaltningernes arbejde med sundhedspolitikens pejlemærker og status for implementeringen af anbefalingerne i de valgte forebyggelsespakker i politikperiodens først 2 år fra 2015 til og med 2016. Der er derfor fokus på de indsatser, der er nævnt i Sundhedspolitikken under de fire pejlemærker, samt udvalgte aktiviteter, der er igangsat i relation til forebyggelsespakkerne under den nuværende politikperiode fra 2015 og frem til nu. Dette velvidende om, at forvaltningerne har en lang række øvrige aktiviteter, som kan relateres til de fire pejlemærker og sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker.

Denne status tager udgangspunkt i forvaltningernes egen vurdering, om de enkelte forvaltninger har haft en konkret indsats under pejlemærkerne og i hvor høj grad, samt i hvilken grad forvaltningerne har implementeret indsatser på baggrund af forebyggelsespakkernes anbefalinger. Det skaber et overblik over, hvilke dele af pejlemærkerne der har haft størst fokus, og hvilke der kan prioriteres mere i den resterende del af politikperioden. Det giver ligeledes et billede af, hvor langt Aalborg Kommune samlet set er med at implementere indsatser på baggrund af anbefalingerne i forebyggelsespakkerne, og hvor langt implementeringen er kommet i den gældende politikperiode.

Pejlemærker i Sundhedspolitikken 2015 - 2018

Generelt har der været rigtig stor fokus på alle fire pejlemærker og indsætterne i den nuværende politikperiode. Alle indsætter under pejlemærkerne er samlet set for hele Aalborg Kommune vurderet til at være indsætter forvaltningerne i *nogen grad* eller i *høj grad* har en konkret indsætter indenfor. Der har således været konkrete indsætter i den nuværende politikperiode inden for alle indsætter under de fire pejlemærker.

Samlet set er status for de enkelte pejlemærker i Sundhedspolitikken at...:

- pejlemærket Lighed i sundhed er det pejlemærke, som forvaltningerne er mest i mål med ved i høj grad at have fokus på hele 57 % af indsætterne.
- forvaltningerne er i mål med 43 % af indsætterne under pejlemærket Sundhed – i fællesskab.
- for både pejlemærket Sunde rammer og pejlemærket Mental sundhed gælder, at begge er i mål med 33 % af indsætterne. Hertil er det vigtigt at bemærke, at der er et overlap til Forebyggelsespakken Mental sundhed, som netop er den forebyggelsespakke forvaltningerne har arbejdet mest med i den nuværende politikperiode. Mental sundhed er derfor det område, hvor forvaltningerne samlet set har flyttet sig mest fra før politikperiodens start og til nu.

Sunde rammer

Hvordan er der arbejdet med Sunde rammer fra 2015 til nu?

Aalborg Kommune har generelt haft stor fokus på indsætter rettet mod Sunde rammer i kommunen. Der er tre områder, som hvor alle relevante forvaltninger vurderer i høj grad have en konkret indsætter. Det vedrører beskyttelse af børn og unge mod ryggestart og passiv rygning. Hvilket sker ved venlige henstillinger om ikke at ryge på kommunale legepladser, i friluftsbad samt fokus på at sikre, at skoletiden i kommunens folkeskoler er røgfri for børn og unge. Foruden fokus på beskyttelse af børn og unge mod rygning er det henstillinger om, at foreninger har en alkoholpolitik på lejebetingelserne til kommunens haller, foreningslokaler mv.

Foruden de ovenstående indsætter, er der en række andre områder, hvor én eller flere relevante forvaltninger vurderer at have indsætten i høj grad. Det er vurderingen at der vil være mulighed for at styrke disse yderligere i nogle forvaltninger. Dette vedrører servering af sund mad i kommunale institutioner, idrætsstilbud og kulturinstitutioner samt at tænke sundhed og tilgængelighed ind for alle borgere i en fysiske planlægning. Der gælder også i forhold til indsætter som inspirerer til fysisk aktivitet i lokalmiljøerne samt sikre bedre adgang til reaktive områder og idrætsfaciliteter. Hertil er projektet Streetmekka GAME allerede igangsat, hvor industribygningen Eternitten renoveres til et nyskabende gadeidrætshus til understøttelse af alt fra streetbasket, hiphop dans og parkour.

Sundhedspolitikken om Sunde rammer

Sunde rammer handler om indretning af – og tilgængelighed til – det fysiske rum samt om at beskytte børn og unge i forhold til eksempelvis røg og alkohol.

Derfor vil vi i Aalborg Kommune gøre det let at være fysisk aktiv, uanset hvor man bor. Der skal arbejdes på at skabe hurtig, let og sikker adgang til reaktive områder, der indbyder til bevægelse, ophold og leg.

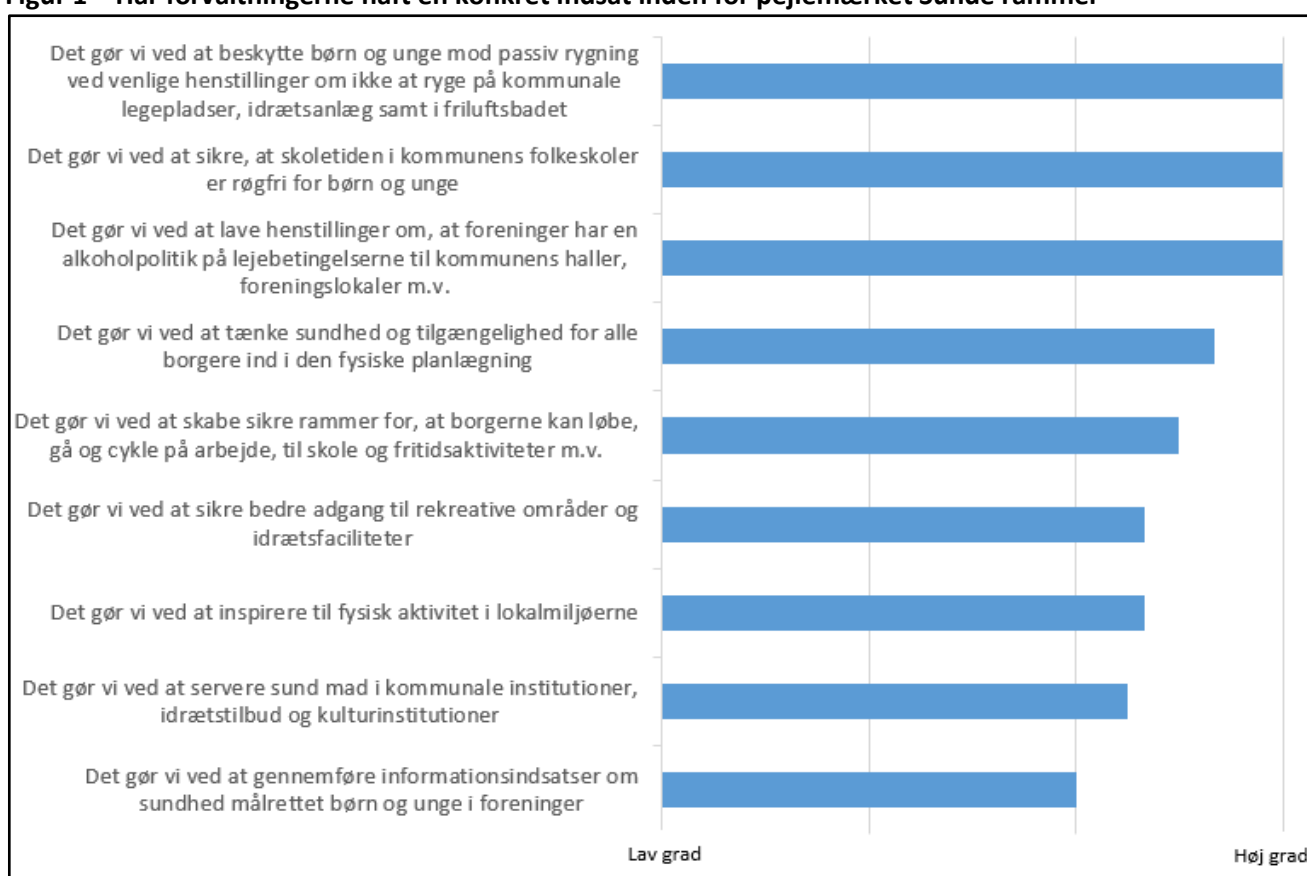
Aalborg Kommune vil arbejde for forskelligartede og fleksible fysiske rammer spredt godt geografisk over kommunen, som kan anvendes til en vifte af aktiviteter og appellere til mange forskellige grupper af borgere, hvad angår alder, køn og funktionsniveau.

Udvikling af sunde rammer kan med fordel ske i lokale samarbejder, hvor der tænkes i lokale helhedsløsninger.

Derudover er der handlet på at skabe sikre rammer for, at borgerne kan løbe, gå og cykle til arbejde, til skole og fritidsaktiviteter mv. Her arbejdes der med udgangspunkt i cykelhandleplanen fra 2013 på mange niveauer og med forskellige indsatser på at gøre det let, trygt og sikkert at cykle i Aalborg Kommune.

Således er der tre ud af ni indsatser under pejlemærket Sunde rammer, som Aalborg Kommune i høj grad har haft fokus på i den nuværende politikperiode fra 2015 og frem til nu. Forvaltningerne er således i mål med 33 % af indsatserne under pejlemærket Sunde rammer. Selvom der også har været stor fokus på de resterende indsatser, er der også mulighed for at styrke disse indsatser i den resterende del af politikperioden.

Figur 1 – Har forvaltningerne haft en konkret indsat inden for pejlemærket Sunde rammer

Lighed i sundhed

Hvordan er der arbejdet med Lighed i sundhed fra 2015 til nu?

I forhold til indsatser rettet mod Lighed i sundhed vurderer alle relevante forvaltninger at der i høj grad er en konkret indsats i forhold til at målrette sundhedsrådgivning til virksomheder med mange kortuddannede medarbejdere, samt fremskudte sundhedsindsatser i særligt udsatte boligområder. Sidstnævnte er i politikperioden udvidet fra et til fem områder. Derudover er det vurderingen at man i høj grad også har indsatser i forhold til at anvende en bred vifte af kommunikationsplatforme og samarbejdspartnere til at formidle viden til alle borgere om sundhed og sundhedsvæsenet.

Der har også i høj grad været fokus på ulighed i sundhed i den kommunale tandpleje, hvor alle børn risikovurderes ved hver undersøgelse således, at de børn der har stort risiko for huller i tænderne oftere bliver kontrolleret og får en mere forebyggende behandling end børn med en lav risikovurdering.

Derudover er der i den nuværende politikperiode nedsat en tværgående konsulentgruppe i kommunen, som har udarbejdet en handleplan for den tværgående indsats over for ulighed i sundhed. Handleplanen indeholder en række forslag til indsatsområder, hvoraf forvaltningerne i det kommende vil varetage seks udvalgte indsatsområder, der har til hensigt at reducere ulighed i sundhed.

Derudover er der to indsatser, hvor det ifølge forvaltningernes vurderinger er muligt for én forvaltning at styrke indsatsen yderligere i den resterende del af politikperioden. Det vedrører indsatsen om kompetencer blandt udvalgte frontmedarbejdere til at opspore risikoadfærd i forhold til rygning og alkohol og rådgive borgerne herom samt indsatsen om fokus på motion og sund kost på kommunens væresteder og beskæftigelsestilbud. Hertil er der allerede iværksat forsøg med madklub i opgangsfællesskaber, hvor der er indgået aftale med Dansk Røde Kors og Sport Bumble Bee er etableret. Sport Bumble Bee er en uafhængig non-profit idræts- og sportsforening, der henvender sig til socialt udsatte voksne i Aalborg Kommune.

Derudover er der ud til at være potentiale i at yderligere at styrke arbejdet med at give borgere med psykiske lidelser optimale muligheder for at få sunde vaner gennem særlig tilrettelagte forløb.

Samlet set har der således været hele fire ud af syv indsatser, som Aalborg Kommune i høj grad har haft fokus på i den nuværende politikperiode. Forvaltningerne er således i mål med 57 % af indsatserne under pejlemærket Lighed i sundhed. Der har som nævnt også været stor fokus på de resterende tre indsatser, men der er også mulighed for at styrke disse indsatser i den resterende del af politikperioden.

Derudover vil der bl.a. også i det kommende være fokus på et styrket samarbejde mellem Jobcenter og Sundhedscenter Aalborg om henvisning til sundhedstilbud for at mindske den sociale ulighed i sundhed.

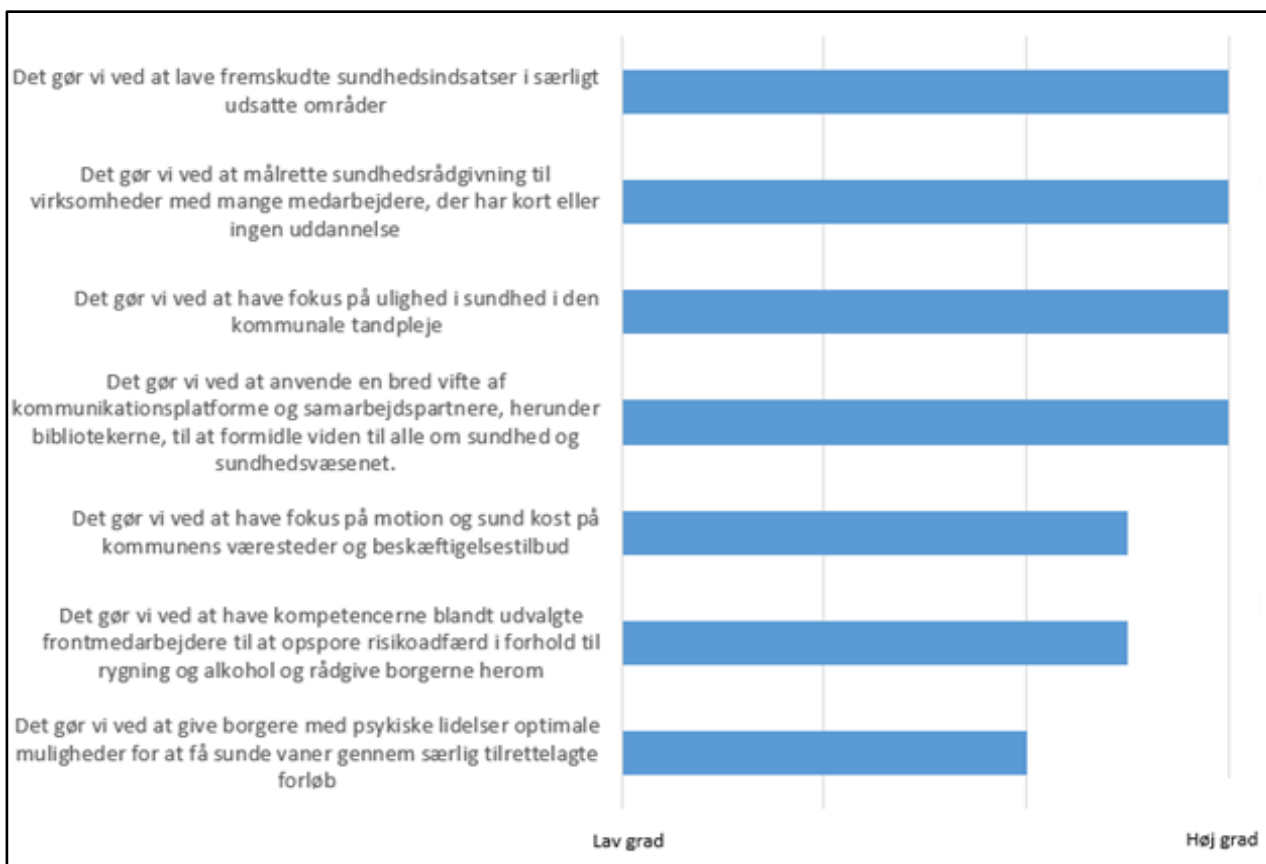
Sundhedspolitikken om Lighed i sundhed

I Sundhedspolitikken 2015-2018 fremgår det, at uligheden i sundhed er en af de største sundhedsudfordringer. Der er derfor fortsat et stort behov for, at ulighed i sundhed prioriteres, så alle kommunens borgere har mulighed for at leve et sundt liv.

Derfor vil vi i Aalborg Kommune fortsat prioritere de borgere, som har de største sundhedsproblemer og de vanskeligste forudsætninger for at leve et sundt liv.

Det betyder, at vores generelle sundhedstilbud skal tilpasses alle borgere og udvikles med blik for fleksibilitet, tilgængelighed, indhold og fastholdelse. Samtidig vil vi i mødet med særligt sårbare borgere støtte og hjælpe til en sundere livsstil.

Figur 2 – Har forvaltningerne haft en konkret indsats inden for pejlemærket Lighed i sundhed

Mental sundhed

Hvordan er der arbejdet med mental sundhed fra 2015 til nu?

Forvaltningernes vurdering viser at der har i høj grad er indsatser i forhold til, at have trivselsfora på alle skoler, som sikre tidlig opsporing og hjælp til de børn og unge som ikke trives. Derudover har der også i den nuværende politikperiode i høj grad været fokus på at understøtte foreningslivet, så foreninger i højere grad kan rumme særlige målgrupper, ligesom der også i høj grad har været fokus på at tilbyde forældrekurset "Hånd om barnet" til kommunens førstegangsførelse. Kurserne "Hånd om barnet" skaber et sammenhængende forløb mellem graviditet, fødsel samt den nye livsfase, og skaber dermed en god start på livet for de nyfødte og for familien som helhed.

Sundhedspolitikken om Mental sundhed

Mental sundhed er et klart mål i sig selv og kan også være et middel til bedre fysisk helbred. Derfor er god trivsel et vigtigt mål, også selvom det allerede er et indsatsområde i andre politikker og strategier i Aalborg Kommune.

Derfor vil vi i Aalborg Kommune imødegå denne udvikling, og derfor er borgernes mentale sundhed et særligt politisk fokus. I Aalborg Kommune vil vi derfor arbejde med mental sundhed ud fra flere niveauer: tidlig opsporing af børn og voksne, der mistrives samt integrering af mental sundhed i arbejdet med borgere, der har fysiske sygdomme.

Derudover er der i den nuværende politikperiode etableret tilbud om bl.a. aflastning i hjemmet, samtalegrupper og undervisning til pårørende til demente, som er udsat i forhold til stress og depression.

Hertil kommer at Center for Mental Sundhed er etableret. Center for Mental Sundhed tilbyder stressforebyggende tilbud til voksne samt til unge på ungdomsuddannelser, og oplyser også generelt om mental sundhed samt synliggør muligheder for fremme af mental sundhed og deltagelse i fællesskaber.

Der er to indsatser hvor én eller flere relevante forvaltninger vurderer at have indsatsen i høj grad og hvor der derfor stadig er mulighed for at styrke dele af indsatsen i den resterende del af politikperioden. Det gælder for forebyggelse af ensomhed blandt ældre ved at skabe rammer, så ældre kan benytte kommunens aktivitetscentre til at skabe fællesskab og inklusion. Derudover gælder det også for at understøtte, at borgerne generelt har rige muligheder for at slappe af, blive inspireret, blive udfordret på deres eget niveau, møde andre og i det hele taget leve et aktivt og meningsfuldt liv.

Det er vurderingen at det er muligt yderligere at styrke arbejdet med udviklingen af rolige oaser i byens rum, så der er mulighed for at slappe af. Der er i politikperioden allerede arbejdet med bl.a. midtbyplanen for at understøtte bedre muligheder for borgernes rekreative fritidsliv med retningslinjer om en mere blå og grøn Aalborg Midtby. Det er vurderes ligeledes muligt at arbejde mere med at integrere kulturelle tilbud i rehabiliteringstilbud for kronikere og derigennem skabe nye fællesskaber, samt at hjælpe flygtninge i Aalborg Kommune med at håndtere trivselsproblematikker.

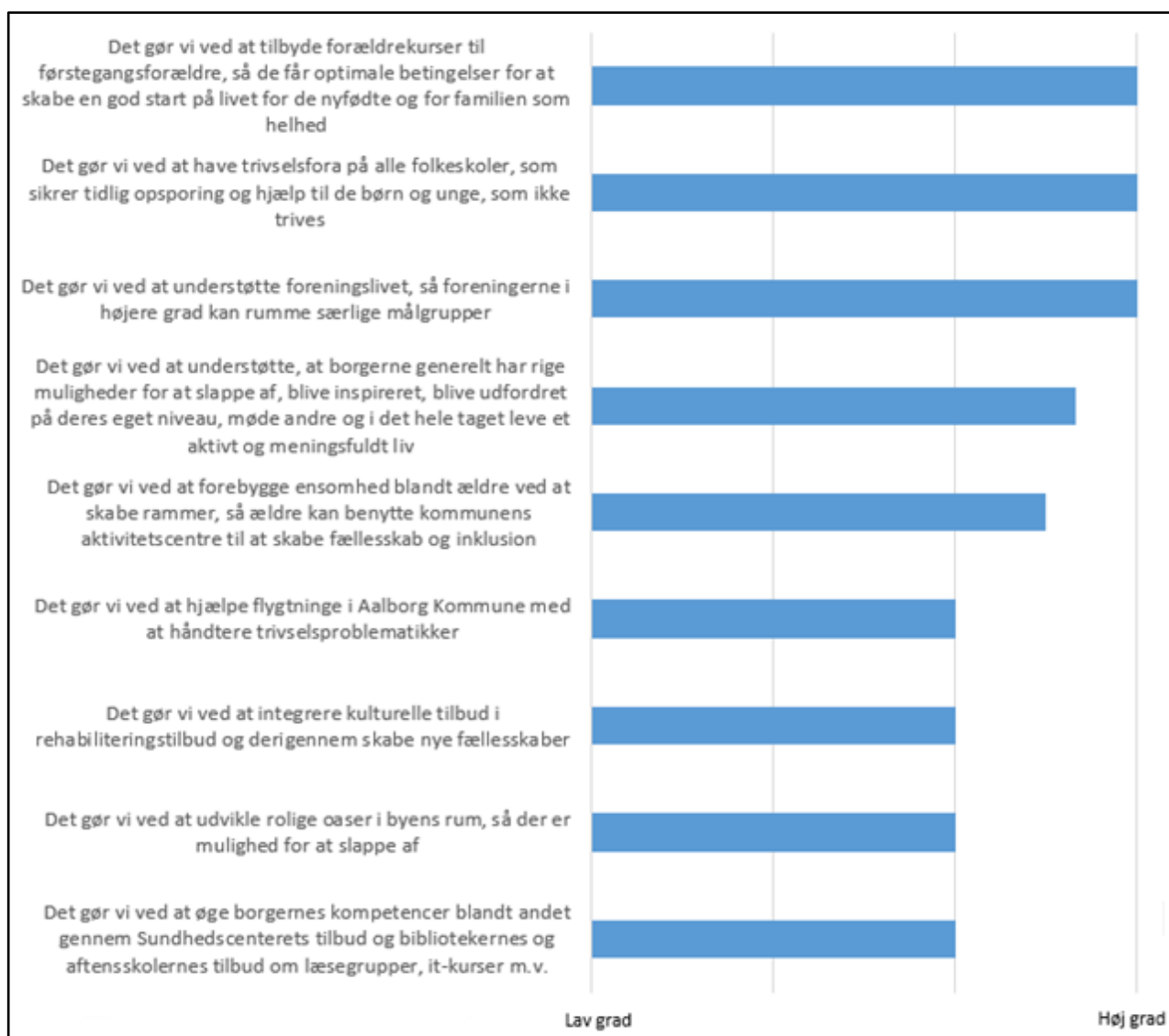
Der har været arbejdet med at øge borgernes kompetencer blandt andet gennem Sundhedscentrets tilbud samt bibliotekernes og aftenskolernes tilbud om læsegrupper, it-kurser mv. Hertil har Aalborg Kommunes biblioteker uddannet to bibliotekarer i guidet højtlesning samt indrettet et rum til højtlesningen, hvor formålet er, at mindske depression, stress og ensomhed hos de lyttende borgere. Det vurderes dog stadig at der er mulighed for at styrke indsatsen yderligere.

I alt har der i den nuværende politikperiode fra 2015 og frem til nu i høj grad været fokus på tre ud af ni indsatser under pejlemærket Mental sundhed. Forvaltningerne er således i mål med 33 % af indsatserne under pejlemærket Mental sundhed. Hertil er det væsentligt at understrege, at der er et overlap til Forebyggelsespakken Mental sundhed, som netop er den forebyggelsespakke forvaltningerne har arbejdet

mest med i den nuværende politikperiode. Mental sundhed er således det område, hvor forvaltningerne samlet set har flyttet sig mest fra før politikperioden til denne status i den nuværende politikperiode.

I den resterende del af politikperioden vil der bl.a. være særlig fokus på færdiggørelse og åbning af Vestre Fjordpark bl.a. med fokus på rekreativ fritidsliv samt udvikling af forældrekurset "Hånd om barnet" på engelsk. Yderligere vil der også i Center for mental sundhed være særlig fokus på Kulturvitaminer til borgere med stress, angst eller depression, hvor der i tilbuddet opsøges forskellige kulturoplevelser til at lindre borgernes symptomer. Sidst vil der også være stor fokus på udbredelsen af Bobelberg – en portal, hvor borgere har mulighed for at møde andre borgere, som deler netop deres interesser.

Figur 3 - I hvor høj grad har forvaltningerne haft en konkret indsats inden for pejlemærket Mental sundhed

Sundhed - i fællesskab

Hvordan er der arbejdet med sundhed i fællesskab fra 2015 til nu?

Sundhed – i fællesskab har også været et stort fokusområde i den nuværende politikperiode. I politikperioden vurderer forvaltningerne at der i høj grad er konkrete indsatser i forhold til, at invitere alle interesserede virksomheder, institutioner, organisationer, foreninger og arbejdspladser ind i partnerskabet *Aalborg – en mere røgfri kommune*, som arbejder med røgfrihed ad frivillighedens vej. Det gælder ligeledes for samarbejdet med ungdomsuddannelserne om elevernes sundhed og trivsel, hvor, der tilbydes sundhedssamtaler på ungdomsuddannelserne igennem SundUng.

Derudover har der også i høj grad været fokus på at samarbejde med foreningslivet, erhvervslivet, uddannelsesinstitutioner og kulturinstitutioner om at virkeliggøre en skolehverdag med fokus på læring, trivsel og sundhed. I relation hertil er Playmakerne etableret. Playmakerne er Aalborg Kommunes Åben Skole team, som faciliterer og skaber samarbejder mellem skolerne og det omkringliggende samfund for at fremme bevægelse, sundhed, oplevelser og læring for kommunens børn og unge.

Yderligere er Følgesvend-projektsamarbejde etableret i politikperioden, hvor frivillige i en opstartsfasen kan ledsage ældre borgere ud i aktive fællesskaber såsom foreninger, aktivitetscentre eller motionstilbud.

Foruden de ovenstående indsatser, er der en område, hvor én eller flere relevante forvaltninger vurderer at have indsatsen i høj grad. Det er vurderingen at der vil være mulighed for at styrke disse yderligere i nogle forvaltninger. Dette vedrører at have partnerskaber, som et selvstændigt strategisk indsatsområde samt samarbejde med boligforeninger, idrætsforeninger og øvrige foreninger i udsatte områder.

Sidst har kommunen også to indsatser, hvor det er vurderingen at det er muligt yderligere at styrke arbejdet yderligere. Dette omfatter at være åbne, inviterende og opsøgende i at etablere samarbejder med forskningsmiljøer, patientforeninger, aftenskoler, erhvervslivet og frivilligområdet samt fokus på at prioritere de foreninger, der gør en særlig indsats for at fremme sundhed hos særligt udsatte grupper.

Der er således tre ud af syv indsatser under pejlemærket Sundhed – i fællesskab, som kommunen i høj grad har haft fokus på i den nuværende politikperiode. Forvaltningerne er således i mål med 43 % af indsatserne under pejlemærket Sundhed – i fællesskab. Selvom der har været fokus på alle indsatser under pejlemærket er der stadig muligheder for at sætte yderligere fokus på nogle af indsatserne i den resterende del af politikperioden.

Foruden fokus på de ovenstående indsatser vil der også i den resterende del af politikperioden være fokus på, at frivillige foreninger – dannet af studerende fra sundhedsfaglige uddannelser – vil skabe brobygning til sundhedsvæsenet for socialt udsatte borgere. Formålet er at understøtte de mest sårbare borgere i mødet med forskellige enheder i sundhedsvæsenet.

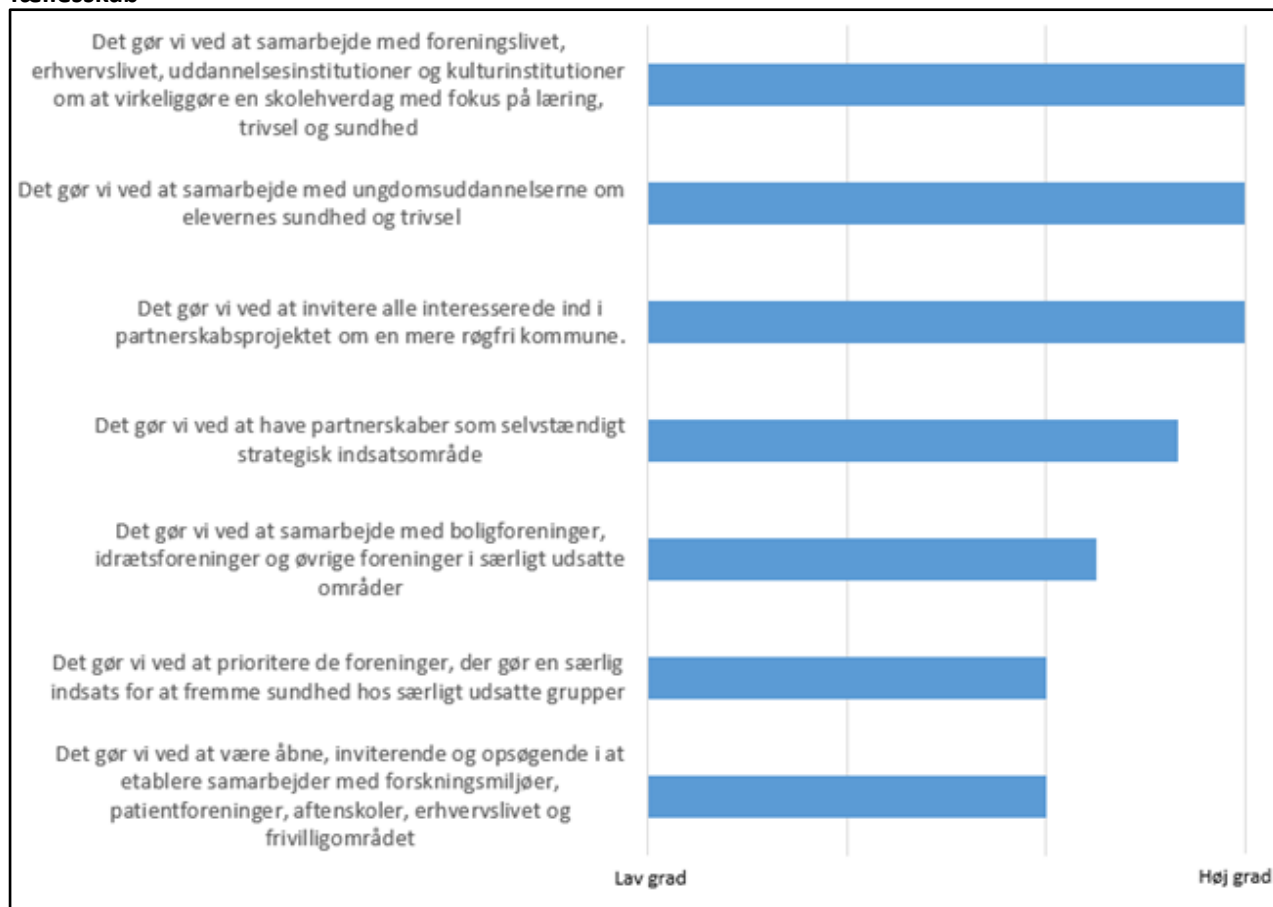
Sundhedspolitikken om Sundhed – i fællesskab

Kommunen kan ikke løfte sundhedsopgaven alene. Gennem nye partnerskaber kan vi nå flere målgrupper, som vi ellers ikke har mulighed for at komme i kontakt med.

Der er et uudnyttet potentiale på folkesundhedsområdet i partnerskaber mellem eksempelvis erhvervslivets parter, uddannelser, boligforeninger med videre.

Aalborg Kommune ønsker derfor at opbygge partnerskaber med alle, der vil indgå i et let og fleksibelt samarbejde mellem kommunen om at virkeliggøre sundhedspolitikens visioner for fremme af borgernes sundhed.

Figur 4 - I hvor høj grad har forvaltningerne haft en konkret indsats inden for pejlemærket Sundhed – i fællesskab

Status på Sundhedsstyrelsens Forebyggelsespakker

De fem forebyggelsespakker som er besluttet skal implementeres på grundniveau indeholder i alt 72 anbefalinger, som i forvaltningerne bliver til 169 sundhedsindsatser. Disse indsatser fordeler sig forskelligt på forvaltningerne, hvilket betyder at opgavens størrelse varierer mellem forvaltningerne, som det ses af nedenstående tabel 1. Status for hver af de fem forebyggelsespakker vil blive gennemgået nedenfor.

Arbejdet med at implementere forebyggelsespakkerne er ikke startet med vedtagelsen af sundhedspolitikken, men har været i gang løbende i takt med, at Sundhedsstyrelsen har udgivet pakkerne og i forbindelse med varetagelsen af sundhedsopgaverne i forvaltningerne i øvrigt. Det betyder, at der ved politikperiodens begyndelse i 2015 allerede var 70 indsatser baseret på anbefalinger fra forebyggelsespakkerne, der var fuldt implementeret. Der var således ved politikperiodens start 41% af indsatser, som var fuldt implementeret og i drift i kommunen. Ved udgangen af 2016 var status at der var 90 indsatser som var fuldt implementeret, hvilket svarer til 53% af alle indsatser. Derudover er der 62 indsatser som forvaltningerne er i gang med at implementerer, samt 8 indsatser som er under forberedelse. Det betyder, at der er arbejdes med 95% af det samlede antal indsatser, og at der kun mangler plan for implementering for de sidste 5%.

Forebyggelsespakker
i Sundhedspolitikken

- Alkohol
- Tobak
- Mad og måltider
- Mental sundhed
- Fysisk aktivitet

Tabel 1: Status for graden af implementering af alle indsatser afledt af forebyggelsespakkerne og status for implementering før og efter politikperiodens begyndelse i 2015.*

	ÆH	SUN	BL	SK	FB	I alt	Før 2015	Efter 2015
Fuldt implementeret	13	36	4	14	23	90	70	20
Implementering igangsat	12	1	5	17	17	52		52
Implementering i mindre omfang	1	3	1	4	1	10		10
Indsatser under forberedelse	0	3	0	0	5	8		8
Ingen plan for implementering	0	2	4	3	0	9		
Antal relevante indsatser	26	45	14	38	46	169	70	90

*Opgørelsen af status før og efter politikperiodens begyndelse tælles kun indsatser med hvor forvaltningerne har planlagt aktivitet

Samlet set er status for de enkelte forebyggelsespakker at...:

- den forebyggelsespakke der er arbejdet mest med i politikperioden er Mental Sundhed, hvilket bl.a. hænger sammen med, at det også er et pejlemærke i Sundhedspolitikken 2015-2018. Det skal også ses i lyset af, at der ikke var implementeret mange indsatser vedr. Mental Sundhed inden politikperioden.
- Forebyggelsespakken Mad og Måltider er på den anden side den forebyggelsespakke, hvor der udestår størst andel af indsatser at blive fuldt implementeret.
- den eneste forebyggelsespakke, hvor alle indsatser er planlagte, er Forebyggelsespakken Tobak, som også er den forebyggelsespakke der har den største andel af indsatser, som er fuldt implementeret.
- Forebyggelsespakken Alkohol og Forebyggelsespakken Fysisk Aktivitet er der også arbejdet meget med i og med, at der er igangsat implementering af flere indsatser end der var fuldt implementeret ved politikperioden start, hvilket dog også betyder, at der stadig udestår ca. halvdelen af indsatserne at blive fuldt implementeret.

Forebyggelsespakken Alkohol

Forebyggelsespakken Alkohol indeholder 17 anbefalinger på grundniveau, som medfører at der skal implementeres 34 indsatser i forvaltningerne.

Implementeringen af godt i gang og der er således 20 indsatser der er fuldt implementeret og forvaltningerne er således i mål med 59 % af indsatserne. Inden for politikperioden er det fire indsatserne som er blevet fuldt implementeret. Hertil kommer 13 indsatser, hvor implementeringen er igangsat i politikperioden. Der er kun én indsats som endnu ikke er igangsat, hvilket drejer sig om anbefalingen om, at kommunen skal viderebringe information til detailhandlen om reglerne for salg af alkohol.

Status for implementering er således at der ved politikperiodens begyndelse var implementeret 16 ud af 33 indsatser. Forvaltningerne har således, ud over driften af implementerede indsatser, arbejdet med implementeringen af nye 17 indsatser i politikperioden.

Tabel 2: Status for graden af implementering af indsatser under Forebyggelsespakken Alkohol og status for implementering før og efter politikperiodens begyndelse i 2015.*

	ÆH	SUN	BL	SK	FB	I alt	Før 2015	Efter 2015
Fuldt implementeret	3	9	1	4	3	20	16	4
Implementering igangsat	2	0	0	2	7	11		11
Implementering i mindre omfang	0	0	0	1	1	2		2
Indsatser under forberedelse	0	0	0	0	0	0		0
Ingen plan for implementering	0	1	0	0	0	1		
Antal relevante indsatser	5	10	1	7	11	34	16	17

*Opgørelsen af status før og efter politikperiodens begyndelse tælles kun indsatser med hvor forvaltningerne har planlagt aktivitet

Eksempler på fuldt implementerede og igangsatte indsatser i politikperioden:

- Jobcentret og Socialafdelingen har i 2016 sat fokus på den svære samtale om alkohol. 250 medarbejdere fra Jobcentret og Socialafdelingen har været på kurset "Samtalen med borgerne om alkohol". Kurset introducerer den korte opsporende samtale og bekymringssamtalen samt giver information om tilbud og behandlingsmuligheder i Aalborg Kommune. Udvalgt frontpersonale i Børne- og Familieafdelingen har desuden gennemført en nøglepersonsuddannelse ift. systematisk opsporing af alkohol. Der vil forsat være opfølgingskurser og uddannelse af flere medarbejdere.
- Aalborg Kommune har udarbejdet Rusmiddelstrategi 2016 – 2019, som skal bidrage til mere sundhed og mindre misbrug i kommunen. Rusmiddelstrategien har bl.a. fokus på, at udfordringerne med misbrug italesættes samt at bryde med tabuet ift. at tale med borgerne om stoffer og alkohol. Strategien er udarbejdet af Sundheds- og Kulturforvaltningen, Skoleforvaltningen, Ældre- og Handicapforvaltningen og Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen.
- Videnscenter for afhjælpning af Misbrugsproblematikker blandt Særlige målgrupper (VAMiS) tilbyder viden og kompetenceudvikling om misbrugsafhjælpning for borgere med psykiske funktionsnedsættelser til relevante arbejdspladser. Der samarbejdes med de eksisterende tilbud i Misbrugscenteret og Sundhedscenteret om udbredelse af viden til medarbejdere.
- Skoleforvaltningen har i samarbejde med Center for Tværfaglig Forebyggelse og politiet iværksat alkohol- og rygeseminar på samtlige skolers 6-klasser. Heri indgår inddragelse af forældre for at motivere til at indgå skriftlige aftaler om bl.a. udskydelse af alkoholdebut, indtag af alkohol, mv.

Forebyggelsespakken Tobak

I Forebyggelsespakken Tobak har Sundhedsstyrelsen 18 anbefalinger på grundniveau, som i Aalborg Kommunes forvaltninger bliver til 35 indsatser, som angivet i nedenstående tabel. Forvaltningerne er kommet langt med implementeringen, idet der er 27 indsatser, som er fuldt implementeret, hvilket svare til 79%. Ud de 27 fuldt implementerede indsatser er fire af indsatserne fuldt implementeret i politikperioden, således var 23 indsatser ud af 35 fuldt implementeret ved politikperiodens begyndelse. Der er yderligere 7 indsatser, hvor der er igangsat implementering og en enkelt indsats hvor implementeringen er under planlægning.

Samlet set er status for Forebyggelsespakken Tobak, at implementeringen er i gang for alle anbefalinger og at størstedelen af anbefalingerne var implementeret ved politikperiodens begyndelse. Dette understreger også, at der har været en prioriteret indsats inden for tobaksområdet også før 2015. Ud over driften af de allerede implementerede indsatser har forvaltningerne således arbejdet med 12 nye indsatser i politikperioden.

Tabel 3: Status for graden af implementering af indsatser under Forebyggelsespakken Tobak og status for implementering før og efter politikperiodens begyndelse i 2015.*

	ÆH	SUN	BL	SK	FB	I alt	Før 2015	Efter 2015
Fuldt implementeret	3	11	2	5	6	27	23	4
Implementering igangsat	1	0	0	2	2	5		5
Implementering i mindre omfang	0	2	0	0	0	2		2
Indsatser under forberedelse	0	1	0	0	0	1		1
Ingen plan for implementering	0	0	0	0	0	0		
Antal relevante indsatser	4	14	2	7	8	35	23	12

*Opgørelsen af status før og efter politikperiodens begyndelse tælles kun indsatser med hvor forvaltningerne har planlagt aktivitet

Eksempler på fuldt implementerede og igangsatte indsatser i politikperioden:

- Aalborg Kommune har med Sundhedspolitikken 2015-2018 indarbejdet konkrete 4-årige mål på for tobak i kommunen.
- Der er i den nuværende politikperiode indgået aftale med Region Nordjylland og almen praksis i Sundhedsaftalen 2015-2018 for Region Nordjylland om et konkret antal borgere, som henvises til kommunale rygestopkurser. Der arbejdes i det kommende på at styrke kendskabet til denne aftale.

Forebyggelsespakken Mad og måltider

Der er 11 anbefalinger på grundniveau i Forebyggelsespakken Mad og Måltider, som i forvaltningerne bliver til 21 indsatser. Ved politikperiodens begyndelse var der fire indsatser der var fuldt implementeret og i politikperioden er yderligere en indsats fuldt implementeret. Det svarer til, at 19% af indsatserne er fuldt implementeret. Der er igangsat implementering for 10 andre indsatser, mens fire indsatser er under forberedelse.

Status for Mad og Måltider er således, at det er den forebyggelsespakke, hvor forvaltningerne har opnået den laveste andel af fuldt implementerede indsatser. Forvaltningerne er i det hele taget ikke nået lige så langt med implementeringen af denne forebyggelsespakke, som i de øvrige forebyggelsespakker. Eksempelvis er der ingen samlet målsætning om en mad- og måltidspolitik for kommunen som helhed, som der anbefales i forebyggelsespakken. Dette er derfor op til den enkelte forvaltning.

Table 4: Status for graden af implementering af indsatser under Forebyggelsespakken Mad og Måltider og status for implementering før og efter politikperiodens begyndelse i 2015.*

	ÆH	SUN	BL	SK	FB	I alt	Før 2015	Efter 2015
Fuldt implementeret	0	2	0	0	2	4	4	
Implementering igangsat	3	1	1	3	1	9		9
Implementering i mindre omfang	1	0	0	0	0	1		1
Indsatser under forberedelse	0	0	0	0	4	4		4
Ingen plan for implementering	0	1	0	2	0	3		
Antal relevante indsatser	4	4	1	5	7	21	4	14

*Opgørelsen af status før og efter politikperiodens begyndelse tælles kun indsatser med hvor forvaltningerne har planlagt aktivitet

Eksempler på fuldt implementerede og igangsatte indsatser i politikperioden:

- Børne- og Familieafdelingen har udarbejdet "Det fælles grundlag for mad og måltider", som er udformet som et værdigrundlag for, hvordan afdelingen skal arbejde med mad og måltider fremadrettet. Efterfølgende igangsættes en implementeringsproces, hvor der udarbejdes handleplaner i de respektive afdelinger/centre.
- Folkeskolerne er godt i gang med at udarbejde lokale handleplaner for mad og måltider i skolerne. På samtlige skoler er der skabt tilgængelig for koldt vand. En del skoler har forskellige madordninger herunder mulighed for morgenmad til eleverne. Skolerne har meget forskellige fysiske muligheder, hvorfor de fysiske forhold kan sætte begrænsninger. I forbindelse med ombygninger og renoveringer forsøges der at findes løsninger herpå.
- Ældre- og Handicapforvaltningen har udarbejdet "Meget mere end mad" – en mad og måltidspolitik. Implementeringen er igangsat og der er bl.a. etableret et ernæringsteam med diætister, der vejleder både borgere og plejehjem samt hjemmeplejen om god ernæring. Desuden uddannes ansatte på plejehjemmene som måltidsværter, således de har forudsætninger for at skabe en hyggelig ramme om madsituationen med fokus på bl.a. at styrke det sociale aspekt for derigennem at øge appetitten.

Forebyggelsespakken Mental sundhed

Forebyggelsespakken Mental Sundhed indeholder 19 anbefalinger på grundniveau, som medfører, at der skal implementeres 45 indsatser fordelt på kommunens forvaltninger. Ud af de 45 indsatser er den nu 22 der er fuldt implementeret, svarende til 49%, hvoraf 11 indsatser var fuldt implementeret ved politikperiodens begyndelse, svarende til 24%. Derudover er det igangsat implementering af 17 andre indsatser og der er yderligere 2 indsatser, som er under forberedelse til implementering. Forvaltningerne har således arbejdet med implementeringen af 30 nye indsatser inden for mental sundhed. Der er dog også fire indsatser, hvor der endnu ikke er lavet plan for implementering.

Status for Forebyggelsespakken Mental Sundhed er således, at det er den forebyggelsespakke, hvor forvaltningerne har arbejdet med flest nye indsatser, og hvor der er flest indsatser der er blevet implementeret i politikperioden. Udgangspunktet var dog at forvaltninger ikke var lige så langt med implementeringen ved politikperiodens begyndelse som i de andre pakker. Hertil kommer, at der stadig er fire indsatser, hvor der ikke er lavet plan for implementering endnu.

Table 5: Status for graden af implementering af indsatser under Forebyggelsespakken Mental Sundhed og status for implementering før og efter politikperiodens begyndelse i 2015*.

	ÆH	SUN	BL	SK	FB	I alt	Før 2015	Efter 2015
Fuldt implementeret	3	7	0	3	9	22	11	11
Implementering igangsat	5	0	2	2	4	13		13
Implementering i mindre omfang	0	1	0	3	0	4		4
Indsatser under forberedelse	0	1	0	0	1	2		2
Ingen plan for implementering	0	0	3	1	0	4		
Antal relevante indsatser	8	9	5	9	14	45	11	30

*Opgørelsen af status før og efter politikperiodens begyndelse tælles kun indsatser med hvor forvaltningerne har planlagt aktivitet

Eksempler på fuldt implementerede og igangsatte indsatser i politikperioden:

- I politikperioden er Center for mental sundhed etableret, hvor der bl.a. tilbydes stressforebyggelse til voksne og unge på ungdomsuddannelser.
- Aalborg Kommune har med Sundhedspolitikken 2015-2018 indarbejdet konkrete 4-årige mål på mental sundhed i kommunen.
- Center for Mental sundhed oplyser også generelt om mental sundhed samt synliggør muligheder for fremme af mental sundhed og deltagelse i fællesskaber.
- Screening for tegn på efterfødselsdepression. Mental sundhed er en integreret del af sundhedspleje til alle børnefamilier; det har et særligt fokus i hjemmebesøg til alle ved barnets 2 mdr. alder. I samtalen udføres screening for tegn på efterfødselsdepression hos begge forældre. Efterfølgende tilbydes støttende samtaler eller henvisning til andre; f.eks. tværfagligt team, egen læge eller psykiatrien.
- Der vil blive arbejdet med at fremme livskvalitet blandt ældre på plejehjem og i plejeboliger i puljeprosjektet "Udeliv i nærmiljøet", der løber fra medio 2016 til udgangen af 2017.

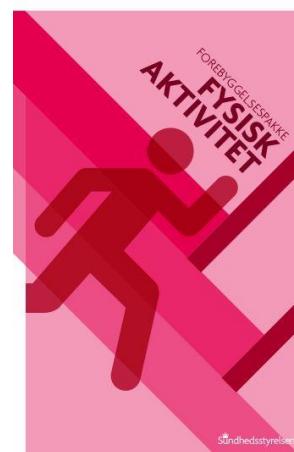
- Der er oprettet tværfaglige Trivselsfora på alle folkeskoler. De sikrer tidlig opsporing og hjælp til børn og unge, som ikke trives og iværksætter generelle trivselsfremmende indsatser på skolerne.
- I Ældre- og Sundhedsafdelingen arbejder et team med "Bedre ældreliv på plejehjemmene", hvor der samarbejdes med det enkelte plejehjem om et systematisk og kvalificeret valg af aktiviteter tilpasset den enkelte beboer, det enkelte plejehjem og de aktuelle omgivelser.
- I socialpsykiatriens Rehabiliteringscollege tilbydes livsstilsvejledningsforløb, der strækker sig over ½ år. Borgeren deltager i individuelle samtaler, holdundervisning, fysisk aktivitet og vejledning i mestring af hverdagen, herunder fysisk og psykisk sundhed. Målet er at skabe motivation til at fastholde livsstilsændringer over tid gennem "det dobbelte KRAM".

Forebyggelsespakken Fysisk aktivitet

I Forebyggelsespakken Fysisk Aktivitet er der 13 anbefalinger på grundniveau, som i Aalborg Kommunes forvaltninger omsættes til 34 indsatser, der skal implementeres. Forvaltningerne har fuldt implementeret 17 indsatser svarende til 50% af indsatserne. Heraf var de 16 implementeret ved politikperiodens start, og dermed er der kun én indsats der er fuldt implementeret inden for politikperioden. Derudover er der igangsat implementering af 15 indsatser og én indsats er under forberedelse. Der er således én indsats hvor der endnu ikke er lagt en plan for videre implementering.

Samlet set er implementeringen af Forebyggelsespakken Fysisk Aktivitet godt i gang, i og med at implementeringen er igangsat eller fuldt implementeret for 32 indsatser ud af 34 indsatser.

Tabel 6: Status for graden af implementering af indsatser under Forebyggelsespakken Fysisk Aktivitet og status for implementering før og efter politikperiodens begyndelse i 2015.*

	ÆH	SUN	BL	SK	FB	I alt	Før 2015	Efter 2015
Fuldt implementeret	4	7	1	2	3	17	16	1
Implementering igangsat	1	0	2	8	3	14		14
Implementering i mindre omfang	0	0	1	0	0	1		1
Indsatser under forberedelse	0	1	0	0	0	1		1
Ingen plan for implementering	0	0	1	0	0	1		
Antal relevante indsatser	5	8	5	10	6	34	16	17

*Opgørelsen af status før og efter politikperiodens begyndelse tælles kun indsatser med hvor forvaltningerne har planlagt aktivitet

Eksempler på fuldt implementerede og igangsatte indsatser i politikperioden:

- "Kroppen på toppen i naturen" er etableret, hvor 16 daginstitutioner deltager i projekt, som sætter fokus på naturen som rum for aktiviteter og bl.a. fysisk udfoldelse. Erfaringer fra projektet udbredes til andre daginstitutioner i Aalborg Kommune.
- Daginstitutionsområdet har iværksat projektet "Sproget i bevægelse", som er en kombination af sprog og motorik. I projektet deltager sprogpædagoger fra enkelte institutioner og fysioterapeuter. Begge projekter er endnu ikke afsluttede.
- Aalborg Kommune har med Sundhedspolitikken 2015-2018 indarbejdet konkrete 4-årige mål på fysisk aktivitet i kommunen.
- Folkeskolerne arbejder konstant med at skabe gode rammer for fysisk aktivitet på legepladser, udearealer samt indendørsarealer der indbyder til leg og fysisk aktivitet for børn og unge.
- I Ældre- og Sundhedsafdelingen er indført triagering af borgerne, således at der tidligt kan opspores ændringer i borgerens tilstand og funktionsniveau. Der handles på ændringerne ved involvering af f.eks. hjemmesygeplejerske, læge eller visiterende myndighed for dermed at understøtte den ældres selvstændighed og funktionsniveau længst muligt.
- Der er etableret en selvbetjeningsløsning på indledningsvis 2 aktivitetscentre, således borgere har adgang til bl.a. aktivitetscentrenes træningsfaciliteter uden for åbningstiden. Der arbejdes på at udbrede selvbetjeningsløsninger til yderligere 6 aktivitetscentre frem mod 2020.